

XORIJIY TILLARNI O'RGANISH METODIKASI

Soyibjonova Ruxshona Azamatjon qizi

Andijon davlat chet tillari instituti

Xorijiy til va adabiyoti fakulteti Ingliz tili yo'nalishi 202- guruh talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada til o'rganishning zamonaviy, interaktiv usullari, til o'rganayotgan o'quvchilar nimalarga e'tibor berishi kerakligi, tildan foydalana olish ko'nikmalari, tez va oson o'rganishga yordam beruvchi qiziqarli metodikalar haqida bayon etilgan.

Kalit so'zlar: metodika, talab darajasi, til o'rganish qobiliyati, interaktiv usullar, o'quv markazlari, mustaqil o'rganish.

Chegaralar ochilishi va xalqaro aloqalarning kengayishi bilan xorijiy tillarni o'rgatish metodologiya fanining eng muhim va dolzarb muammolaridan biriga aylanib bormoqda. Chunki hozirgi kunda zamonaviy kasblar rivojlanayotgani, davlatlar o'rtasida madaniy aloqalar mustahkamlanayotgani bunga asosiy sabablardan hisoblanadi. Maktablarda, universitet va ko'plab o'quv markazlarida o'quvchilarga chet tilini o'rgatishdan asosiy maqsad – til o'rganayotgan talabalarda, asosan, tinglab tushunish, gapirish, savodxonlik bilan yoza olish va o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Bu qobiliyatlaresa nutq faolligining asosiy shartlari safiga kiradi. Nutq faoliyati -bu til tizimi orqali ifodalangan va muloqot holatiga bog'liq bo'lgan xabarlarini uzatish va qabul qilishning faol, maqsadli jarayonidir. Xorijiy til zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli martabaning asosiy tarkibiy qismlaridan biri, shuningdek, o'z-o'zini rivojlantirish va sayohat erkinligining ishonchli yo'lidir. Chet tilini faqat yoshlikda o'rganish mumkin degan afsona endi dolzarb emas.

Amaliyot shuni ko'rsatdiki, har bir kishi yoshi, ijtimoiy mavqei va tayyorgarlik darajasidan qat'i nazar, chet tilini o'rganishi mumkin. Asosiysi, o'rganishning "o'z" usulini topish, bu o'quv jarayonini siz uchun imkon qadar qulay va oson qiladi. O'quvchilarga chet tillarini o'qitishda qo'shimcha manbalardan samarali foydalanish, yordamchi o'quv vositalari ko'magida ularning xorijiy tilga qiziqish va munosabatini yanada yuksaltirish, har bir darsni interaktiv, ya'ni aktiv-o'quvchi usullarida olib borish, darslardan so'ng ularga qo'shimcha mashg'ulotlar berish va bu jarayonda noan'anaviy usulblardan keng foydalanishni taqazo qiladi.

Shuni alohida ta'kidlash kerak, an'anaviy pedagogikada innovatsion texnologiyaning muayyan usullarini qo'llash katta natija beradi. Ayrim holatlarda grammatikani bilmasa, u gapira olmaydi deb asosiy kuch va urg'uni o'qishga, grammatikani o'rgatishga katta etibor qaratamiz. Biroq, intellektual salohiyat, o'zlashtirish, qabul qilish, anglash va xotira darajasi har bir o'quvchida o'zgacha rivojlangan bo'ladi. Kimdir eshitish, yozish yoki o'qish orqali, yana kimdir esa faqat ko'rish va so'zlash orqali yaxshi qabul qiladi. Shu bois har bir o'quvchiga uning salohiyatidan kelib chiqib individual yondashgan holda, o'zlashtirish va singdirishning turli vositalaridan, eng muhimi og'zaki nutqni rivojlantirish usullaridan ham unumli foydalanishimiz zarur.

Xorijiy tilni mukammal o'rganishni o'z oldiga maqsad qilgan o'quvchi, avvalambor, o'z ona tilini har jihatdan mukammal egallagan bo'lishi lozim. Zamon talabidan kelib chiqqan holda aytadigan bo'lsak, hozirgi vaqtda jahon hamjamiyatida o'z bilimi, biznes qobiliyati, yuqori natijalarga bo'lgan intilishga ega har bir insonga eng kamida ingliz tilini bilishi talab qilinmoqda. Bu o'z navbatida ko'plab zamonaviy metodikalarning o'zlashtirilishiga zamin yaratmoqda.

Til o'rganishdan asosiy maqsad – o'sha tilda erkin muloqot qilishgina bo'lib qolmasligi kerak. Balki, bexato yoza olish, tinglangan ma'lumotni 50% dan ko'p qismini tushunish, o'sha tildagi matnlarni o'qib tushunish til bilish darajasini ko'rsatib beruvchi asosiy ko'nikmalar hisoblanadi. Yaqin vaqtgacha tilni mustaqil ravishda o'rganish deyarli mumkin emas edi. Bitta variant -bir kitob ostida lug'at bilan mustaqil ravishda kitob va davriy nashrlarni chet tilida o'qish edi. Aslida yangi xorijiy tilni o'rganish mushkul jarayon emas, ayniqsa, bizning davrimizda. Internet orqali o'zingizga qulay bo'lgan metodika yordamida tez va oson o'rganishingiz mumkin. Oddiy misol keltirsak, YouTube ilovasining o'zidagi videolarning 43,7% ni aynan ingliz tilini o'rgatishga oid videolar tashkil qilar ekan. Bundan xulosa qilgan holda aytish mumkinki, endi siz xorijiy tilni dunyoning istalgan nuqtasida turib ham o'rgana olasiz. Asosiysi maqsad va harakat yetarli bo'lsa bo'lgani. Ingliz tilida 765 million kishi gapiradi, ularning 335 millioni birinchi tildir, 430 million kishi uchun Ingliz tili ikkinchi til bo'lib qolmoqda, dunyoning 125 mamlakatidagi odamlar sizni shubhasiz tushunib etishadi. Ingliz tilini o'rganayotganlar uchun shoshilish tavsiya etiladi, chunki chet eldagi ish, masalan, Yaqin Sharqda, eng yuqori darajada maosh to'lanadi. Xorijiy tilni o'rganishning ajoyib usuli - chet elliklar bilan til o'rganishdir.

Quyida tilni samarali o'rganishga yordam beruvchi bir nechta usullarni ko'rib chiqamiz.

Immersion usuli. Usulning printsipi sinfda maxsus muhit yaratishni o'z ichiga oladi - mutlaqo yangi va o'ziga xos. Talabalar tili o'rganilayotgan mamlakatda yangi

biografiyalar, nostandart hayotiy vaziyatlar va sayohat marshrutlarini o'ylab topadilar. Shunday qilib, sinflarning joylashuvi majoziy ma'noda o'zgarib turadi (sinflar, xuddi sinfdan tashqariga ko'chiriladi), bu sizga darslarning samaradorligini oshirishga imkon beradi. Til oson va "jonli" xorijiy nutq muhitida o'rganiladi.

Audio lingvistik usul. Audio lingvistik chet tilini o'rganish usuli ko'pincha qo'shimcha darslar uchun asos sifatida ishlatiladi, ayniqsa fonetikani o'rganishda. Talaba o'qituvchi tomonidan aytilgan yoki tashuvchida yozilgan tovush birikmalarini va matnni takrorlaydi. Usul aniq talaffuzni shakllantirishga yordam beradi va jumalarni qanday qilib to'g'ri qurishni o'rganadi.

Jim yo'l. Chet tilini o'zlashtirish fonetikani o'rganish asosida qurilgan. O'qituvchi juda kam gapiradi, ayniqsa birinchi bo'limlar taqdimoti paytida. Talaba ovoz birikmalari va iboralarni o'zi talaffuz qiladi, diqqatini o'qituvchiko'rsatadigan jadvallar va rasmlarga qaratadi. Masalan, tovush birikmasi yorlig'ini talaffuz qilish uchun ular "t" harfi, keyin "a", "b" harfi yozilgan rasmni ko'rsatadilar. Talaba tovushlarni mustaqil talaffuz qiladi, materialni yaxshiroq o'zlashtiradi va iboralar va gaplarni qurish tamoyillarini tushunadi.

Ushbu texnikaning afzalliklari orasida erkinlik va o'rganish qulayligi, shuningdek, uning yuqori samaradorligi qayd etilgan. Ammo usulning ishlashi uchun sizga tirishqoqlik, ishlash istagi va, albatta, tizimli o'rganish kerak.

Esingizda bo'lsin, chet tilini o'rganish murakkab va vaqt talab qiladigan jarayondir. Lekin har qanday holatda ham maqsadga erishish mumkin! Darslarning samaradorligi tanlangan usul yoki o'rganish usulining to'g'riligiga bog'liq. Shuning uchun, mashg'ulotni boshlashdan oldin, har bir usulning ishlash tamoyilini tahlil qilishni unutmang va birini tanlang.

Xulosa qilib aytganda, har bir inson ingliz tilini o'rganish usulini o'zi tanlaydi. Lekin ularning kombinatsiyasidan foydalanishni maslahat beraman. Asl nutq va kitoblar bilan qancha ko'p vaqt sarflasangiz, til tamoyillarini tezroq o'zlashtirasiz. O'qituvchi shart emas, lekin afzal. Agar siz o'zingiz uchun qiyin bo'lishini bilsangiz yoki o'qish va talaffuz qoidalarini yaxshi tushunmasangiz, professional bilan kamida bir nechta darslarni to'lash yaxshiroqdir.

Ingliz tili bu qanchalik ayanchli tuyulmasin, kelajagingiz uchun chiptadir. Bu usullar ingliz tilini tez va samarali o'rganishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Юсупов, Л. С. Bolalarni ilk yoshida xorijiy tillarni o‘rgatishda ta’limiy o‘yinlarning ahamiyati: Muammo va yechimlar / Л. С. Юсупов. —Текст: непосредственный// Молодойученый. —2020. —№26
2. <https://optolov.ru/uz/the-design-of-the-corridor/priemy-izucheniya-inostrannogo-yazyka-samyeffektivnye-sposoby>.
3. html<https://cyberleninka.ru/article/n/xorijiy-tillarni-o-rganishda-o-qish-tinglash-yozish-va-gapirishning-afzalliklari>
4. <https://www.uwed.uz/uz/news/fulltext/1616>